

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

จากการวิจัย เรื่อง ความเครียดและพฤติกรรมเผชิญความเครียดของผู้ติดเชื้อ เอชไอวี มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับความเครียดและพฤติกรรมเผชิญความเครียดของผู้ติดเชื้อเอชไอวี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ติดเชื้อเอชไอวี ในชมรมรวมน้ำใจ โรงพยาบาลท่าวังผา จังหวัดน่าน จำนวน 40 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย เพศ อายุ ศาสนา สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ เงินได้รายเดือน ความพอเพียงของรายได้ การจ่ายค่ารักษาพยาบาล สถานภาพในครอบครัว บุคคลที่คอยให้ความช่วยเหลือเมื่อเจ็บป่วย และระยะเวลาที่ทราบว่าเป็นผู้ติดเชื้อ แบบสอบถามเกี่ยวกับประเมินระดับความเครียดในด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย สัมพันธภาพกับสมาชิกในครอบครัว สัมพันธภาพทางสังคม ด้านอาชีพการงาน ด้านกิจกรรมในชีวิตประจำวัน และ การดูแลสุขภาพตนเอง แบบสอบถามพฤติกรรมเผชิญความเครียด และความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพและพฤติกรรมเผชิญความเครียด ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์โดยหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยสรุปผลได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ติดเชื้อเป็นเพศหญิงและเพศชายจำนวนเท่ากัน คือ เป็นเพศหญิง จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 เป็นเพศชาย จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 31-40 ปี จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 52.50 ทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธจำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 ส่วนใหญ่มีสถานภาพหม้ายจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 47.50 มีวุฒิการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาตอนต้น จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 มีอาชีพรับจ้าง จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 67.50 เงินได้รายเดือนอยู่ในช่วงไม่เกิน 5,000 บาท จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 85.00 รายได้ไม่พอใช้ จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 80.00 ส่วนใหญ่มีการจ่ายค่ารักษาพยาบาลโดยการเข้ารับตรึงเคราะหหรือบัตรสุขภาพ จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 97.50 มีสถานภาพเป็นสมาชิกใน

ครอบครัวมากที่สุด จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 67.50 บุคคลที่คอยให้ความช่วยเหลือเมื่อเจ็บป่วย คือ บิดาหรือมารดา มากที่สุดจำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 42.50 ผู้ติดเชื้อ ส่วนใหญ่มีระยะเวลาที่ทราบว่าเป็นผู้ติดเชื้ออยู่ที่ 1-5 ปี มากที่สุด จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 55.00

2. ความเครียดของผู้ติดเชื้อเอชไอวี

ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อระดับความเครียดของผู้ติดเชื้อเอชไอวี ในด้านต่าง ๆ นั้น มีรายละเอียดดังนี้

2.1 ด้านสัมพันธภาพกับสมาชิกในครอบครัว มีผลต่อระดับความเครียด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.08$)

2.2 ด้านสัมพันธภาพทางสังคม มีผลต่อระดับความเครียด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.78$)

2.3 ด้านสัมพันธภาพด้านอาชีพการงาน มีผลต่อระดับความเครียด โดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.71$)

2.4 ด้านสัมพันธภาพด้านกิจกรรมในชีวิตประจำวัน มีผลต่อระดับความเครียด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.07$)

2.1 ด้านสัมพันธภาพเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเอง มีผลต่อระดับความเครียด โดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.58$)

3. พฤติกรรมที่แสดงออกเพื่อเผชิญความเครียด

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ติดเชื้อเอชไอวี มีพฤติกรรมแสดงออกเพื่อเผชิญความเครียด โดยรวมอยู่ในระดับบางครั้ง ($\bar{X} = 2.28$) พฤติกรรมที่ผู้ติดเชื้อแสดงออกบ่อย ๆ เมื่อเผชิญความเครียดนั้นได้แก่เฉลี่ย 2.50-2.73 พฤติกรรมที่ผู้ติดเชื้อแสดงออกในระดับบางครั้ง เมื่อเผชิญความเครียดนั้นได้ค่าเฉลี่ย 2.50-2.73 และพฤติกรรมที่ผู้ติดเชื้อไม่เคยแสดงออก เมื่อเผชิญความเครียดนั้นได้ค่าเฉลี่ย 0.70-1.48

4. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาที่ทำให้เกิดความเครียด ประกอบด้วย คือ รายได้ไม่พอใช้ คิดเป็นร้อยละ 30.00 รองลงมา คือ ไม่มีงานทำที่มีรายได้ที่แน่นอน คิดเป็นร้อยละ 25.00 หนี้สิน คิดเป็นร้อยละ 20.00 สังคมรอบข้างให้การรังเกียจ ต้องปกปิดและครอบครัวไม่ยอมรับ คิดเป็นร้อยละ 12.50 ตามลำดับ

ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมเผชิญปัญหา ประกอบด้วย หางานอดิเรกทำเพื่อไม่ให้ตนเองว่าง คิดเป็นร้อยละ 35.00 รองลงมาคือ อ่านหนังสือที่ทางโรงพยาบาลแจกให้ คิดเป็นร้อยละ

22.50 ตั้งสติและพยายามแก้ปัญหาเฉพาะหน้า คิดเป็นร้อยละ 15.00 และสร้างจินตนาการ คิดเป็นร้อยละ 12.50 ตามลำดับ

อภิปรายผล

ผลการศึกษาคำความเครียดและพฤติกรรมเผชิญความเครียดของผู้ติดเชื้อเอชไอวี สามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

สัมพันธ์ภาพกับสมาชิกในครอบครัว โดยรวมความเครียดของผู้ติดเชื้อในด้านนี้อยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายละเอียด จะพบว่า การเจ็บป่วย ทำให้เกิดปัญหาด้านการเงินภายในครอบครัว ผู้ติดเชื้อกังวลที่ต้องเป็นภาระของครอบครัว ทำให้ผู้ติดเชื้อมีความเครียดในระดับสูง คนในครอบครัวต้องคอยเป็นกำลังใจ ให้ความรัก ให้การสนับสนุนช่วยเหลือ โดยแสดงให้เห็นว่า ผู้ติดเชื้อยังเป็นบุคคลที่สำคัญในครอบครัว เป็นที่ต้องการของสมาชิกในครอบครัวทุกคน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ พวงทิพย์ ชัยพิบาลสถยัญญ์ (2532) ซึ่งพบว่า ความรู้สึกนึกคิด ครั้งแรกของผู้ติดเชื้อ เมื่อรู้ว่าติดเชื้อ คือ เสียใจ รู้สึกผิดและคิดจะฆ่าตัวตาย บุคคลในครอบครัวต้องให้การปลอบใจให้กำลังใจ

สัมพันธ์ภาพทางสังคม โดยรวมความเครียดของผู้ติดเชื้อในด้านนี้อยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายละเอียด จะพบว่า การที่ผู้ติดเชื้อวิตกกังวลในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน เพื่อนบ้านรังเกียจ ไม่ฟังความคิดเห็น ซ้ำเติมเมื่อเกิดปัญหานั้นทำให้ผู้ติดเชื้อมีความเครียดในระดับ ปานกลาง อาจเพราะว่าผู้คนในสังคมส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์ มากขึ้น และขึ้นอยู่กับบทบาทของผู้ติดเชื้อว่าก่อนการเจ็บป่วยมีพฤติกรรมที่ทำให้ชุมชนยอมรับมากน้อยเพียงใด สอดคล้องกับการศึกษาของ เสรษฐพร ธเนศวรราชกุล (2537, อ้างใน ชุตินันต์ นัฒแสง, 2545, หน้า 116) ได้ทำการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับโรคเอดส์ของประชาชน จังหวัดราชบุรี พบว่า ร้อยละ 65.1 มีทัศนคติในแง่บวกต่อผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยเอดส์

เกี่ยวกับด้านอาชีพการงาน โดยรวมความเครียดของผู้ติดเชื้อในด้านนี้อยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาในรายละเอียด จะพบว่า ภาระหน้าที่เกิดการเจ็บป่วยเกิดขึ้นทำให้เกิดผลกระทบต่อการทำงานอย่างมาก ทำให้เป้าหมายของการทำงานเปลี่ยนไป ทำให้ผู้ติดเชื้อมีความเครียดในระดับสูง เพราะผู้ติดเชื้ออยู่ในวัยแรงงานและเป็นกำลังสำคัญในการเลี้ยงดูครอบครัว เมื่อเกิดปัญหาการติดเชื้อ ก็ต้องส่งผลกระทบต่อผู้ติดเชื้อและครอบครัว ผู้ติดเชื้อจะต้องหยุดงานขาดรายได้ รายได้ไม่พอใช้จ่ายในชีวิตประจำวันและค่ารักษา สอดคล้องกับการศึกษาของ วาสนา อิมเอม และศศิเพ็ญ พวงสายใจ (2542, อ้างใน ชุตินันต์ นัฒแสง, 2545, หน้า 116) ได้ศึกษา การจัดสรรทรัพยากรและการ

ตอบสนองของครอบครัวต่อภาวะเจ็บป่วยด้วยโรคเอดส์ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ที่เป็นพ่อแม่ของผู้ติดเชื้อมีภาระเพิ่มขึ้น เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว คู่สมรสของผู้ติดเชื้อก็ได้รับผลกระทบเช่นเดียวกัน หลายรายต้องออกไปหางานทำหรือเพิ่มเวลาในการทำงานให้มากขึ้น มีผลทำให้เกิดความเครียดในระดับสูง

เกี่ยวกับด้านกิจกรรมในชีวิตประจำวัน โดยรวมความเครียดของผู้ติดเชื้อในด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายละเอียด จะพบว่าผู้ติดเชื้อมีความเครียดในระดับสูง ในเรื่องความรู้สึกกังวลใจในการทำกิจกรรมต่าง ๆ และด้านการดูแลตัวเองมากกว่าคนปกติ

เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเองโดยรวมความเครียดของผู้ติดเชื้อในด้านนี้อยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาในรายละเอียด จะพบว่าการที่ผู้ติดเชื้อต้องค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับการรักษาตัวเอง การดูแลสุขภาพตัวเองตลอดเวลานั้น ทำให้ผู้ติดเชื้อมีความเครียดในระดับสูง

ผลจากการศึกษากับพฤติกรรมเผชิญความเครียดของผู้ติดเชื้อ พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับบางครั้ง พฤติกรรมที่ผู้ติดเชื้อแสดงออกบ่อย ๆ เมื่อเผชิญความเครียด คือ อยากให้ป้าทหารีย์ให้หายจากโรคนี รับประทานเปลี่ยนแปลงตัวเองในทางที่ดี ทำจิตใจให้แจ่มใส หางานอดิเรกทำเมื่อยามว่าง และเปิดใจกว้างรับฟังข้อมูล ขอมรับความเห็นอกเห็นใจจากบุคคลอื่น พฤติกรรมที่แสดงออกในระดับบางครั้ง ได้แก่ หากำลังใจ ความเข้าใจ ปลอดภัย จากบุคคลรอบข้าง ระบายความคับข้องใจกับบุคคลสนิทที่ไว้วางใจปรึกษาหารือสมาชิกในครอบครัว ออกกำลังกายสม่ำเสมอ พยายามวิเคราะห์ปัญหาเพื่อให้เกิดความเข้าใจดีขึ้น ซึ่งการแสดงพฤติกรรมเพื่อเผชิญความเครียดนั้นแสดงออกในลักษณะมุ่งลดอารมณ์ ตามแนวคิดของ Lazarus & Folkman (1984, อ้างใน เสาวลักษณ์ นพคุณ, 2547) ได้กล่าวถึง พฤติกรรมเผชิญภาวะเครียดแบบมุ่งลดอารมณ์และพฤติกรรมเผชิญภาวะเครียดแบบมุ่งแก้ปัญหา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากการวิจัย พบว่าผลกระทบที่เกิดขึ้นกับผู้ติดเชื้อคือผลกระทบในด้านรายได้ เนื่องจากต้องออกจากงานหรือทำงานได้ไม่เต็มที่ ทำให้มีรายได้มาดูแลครอบครัวและตัวเองไม่พอ ดังนั้นหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องควรรให้การสนับสนุน มีการจัดให้กลุ่มผู้ติดเชื้อมีรายได้เสริม และมีกิจกรรมทำ เพื่อลดความเครียดของผู้ติดเชื้อให้น้อยลง และช่วยเพิ่มคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้ติดเชื้อ
2. จากการวิจัย ผู้ติดเชื้อ ได้มีการเลือกใช้วิธีการสร้างจินตนาการให้กับตัวเอง อยากรู้ให้มี

ปฏิกิริยาให้หายจากโรคสูง ซึ่งเป็นการหลีกเลี่ยงปัญหา ถ้ามีการใช้วิธีนี้อยู่เป็นเวลานาน จะทำให้ผู้ติดเชื้อมีโอกาสที่จะติดหมกมุ่นกับปัญหาของตัวเองเพิ่มขึ้น ดังนั้นผู้เกี่ยวข้องควรตระหนักถึงประเด็นนี้

3. จากผลการวิจัย ผู้ติดเชื้อมีความเครียด วิตกกังวล ในด้านการดูแลสุขภาพสูง ดังนั้นทางผู้เกี่ยวข้องหรือโรงพยาบาล ควรจัดให้ความรู้อย่างต่อเนื่องแก่ผู้ติดเชื้อ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของระดับการศึกษา

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความเครียดและพฤติกรรมเผชิญความเครียดของผู้ติดเชื้อในสังคมเมือง ว่ามีความแตกต่างกับสังคมชนบทอย่างไรบ้าง
2. ควรมีการศึกษาความเครียดและพฤติกรรมเผชิญความเครียดของผู้ป่วยโรคเอดส์ในระยะอาการต่าง ๆ
3. ควรมีการเปรียบเทียบระดับความเครียดของผู้ติดเชื้อกลุ่มรมน้ำใจกับผู้ติดเชื้อกลุ่มอื่น ๆ